

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSTĽ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 „ — „
Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Význam spolkov.

Minulý týždeň boli tu v Budapešti sídení výteční mužovia z celej Europy. Z Nemecka, z Francúzska, z Talianska, z Ruska, z Danie, z Anglicka ako i z Rakús. došli k nám hlavní náčelníci spolkov, aby sa tu s hlavnými uhorskými spolkármí radili na medzinárodnom sjazde spolkárov.

Sjazd tento trval za štyri dni, v ktorých stupňovanou horlivosťou pretriasali páni tí o všeličom, čo ktorý zo svojej zkušnosti k povzneseniu myšlienky spolkovej predniesť vedel. I nepreháňame, keď tvrdíme, že prednášky tie byly mimo-riadne poučné a poslúžily čo najviac veci spolkov.

Hneď na začiatku sjazdu presvedčili sme sa z rečí cudzích hosťov s prekvapením, že vývin spolkov stretal sa aj v cudzích krajinách práve s takými prekážkami, s akými musejú naše spolky zápasit'. Prekážky tie stavajú sa aj tam so strany kupcov, so strany vlády aj so strany členov spolkových, ktorí nedospeli ešte k správne mu pochopeniu spolkovitosti.

Práve tak, ako u nás. Kupci a ich priatelia aj u nás prekážajú spolkom, zvlášte potravným. Proti spolkom týmto stavajú sa spolky kupcov a komory obchodné. Veď je známe, že naše obchodné komory rad-radom píšu na vládu také referáty, v ktorých žiadajú vládu, aby n. pr. nedala licenc spolkom, alebo aby zabránila im predávať tovar pre nečlenov. — A takéto prekážky zkusujú spolky nielen naše, ale aj cudzozemské.

Sjazd medzinárodný spolkov teda jednohlasne prijal návrh, dľa ktorého sa žiada, aby spolky neboly podriadené obchodným komorám,

ale aby maly komoru svoju spolkovú. Podobne prijali aj ten návrh, že spolky na chudobnejších okoliach majú mať dovolené predávať aj nečlenom, veď cieľ spolkov je práve to, aby byly na pomoc aj takým chudobným, ktorí nevládu splácať poplatkov členovských.

Veliká a dlhá nastala hádka nad tým, zdáľiz majú prijímať spolky podporu od štátov a jaké povinnosti má mať štát oproti spolkom? Na tom usniesli sa všetci, že štát nemá prenasledovať spolky ale ich podporovať má mravne a i odpúšťaním dane. Ale pri otázke, zdáľiz majú spolky aj peňažnú podporu štátov prijat', nevedeli sa páni congressisti dohodnúť. — Zkusenejší spolkáři z cudzozemska osvedčovali sa rozhodne proti peňažnej podpore štátov. Svoje stanovisko odvodňovali tým, že spolky, štátom podporované, alebo udržiavané ztratia pomaly všetku samostatnosť a že stanú sa obeťou štátnych, politických a kortešských prechmatov. To jest, že štát za tú poskytnutú podporu peňažnú usilovať sa bude pozbaviť spolky svobody na tolko, že v svojich záležitostfach nebudú smet' ináč rozhodovať, len ako sa to štátu páciť bude. Iní zase hovorili, že pri zakladaní spolkov treba prijat' aj štátnu podporu. Ale len pri zakladaní a len do času, lebo každý začiatok býva ťažký a tu je štátna podpora veľmi potrebná. Takéto stanovisko zaujali aj uhorskí členovia kongressu, ale prizvukovali, že štát musí ponechať spolkom úplnú samostatnosť a slobodu. — Konečne, ponevác mienky kongressistov veľmi rozchodné, prijali ten návrh, že o tejto otázke teraz nebudú rozhodovať.

Vidíme z tohoto, že vlády po všetkých krajinách stejnou úzkoprsoťou chovajú sa oproti

spolkom. Naše milé Uhorsko, pravda, aj s tohoto ohľadu stojí na prvom mieste. Pomocou toho «szabad iparu» (slobodného priemyslu) nachovali sme si jednu triedu kupčiacich ľudí, ktorí si namýšľajú, že obchody zakladať a prevádzať majú len oni výnimečné právo, a že n. pr. sedliak nesmie sa púšťať do žiadnych, ani tých najskromnejších obchodov. Preto zkusujeme, že keď kresťan žiadal by si krčmu alebo trafikku, takej dostať nemôže; ale hlási-li sa otrhaný židáčik o to isté právo, to hneď s najväčšou ochotou idú mu všetky vrchnosti na ruku. Naopak ale, keď židovskí krčmári prosili teraz vládu, aby im nebolo zabránené v nedeľu počas služieb Božích vymenovať v putikách, to ministerpredseda Tisza hneď vydal nariadenie, v ktorom dovoľuje sa tým krčmárom slobodný výmer nápojov.

A tak to ide všade pri všetkom. Dobre vieme, že novozaložené spolky len s najväčšou ťažkosťou mohli si vymôcť potvrdenie stanov, a keď si prialy trafikku alebo výmer nápojov, musely o to prosiť aj 5—6 rázy až konečne im to právo dali. Najnovšie už aj tomu bude koniec, lebo financminister naložil už financdirekciam, aby nedávaly licenc spolkom.

U nás teda vláda skutočne hrdúsi samostatnosť a neodvyslosť spolkov. Zákonom krajinským založený je takzvaný «Krajinský Úverkový Spolok», ktorý dosť značné výhody poskytuje menším spolkom, ak sú mu členmi. Ale za tieto výhody pozbavené sú tie menšie spolky takrečeno všetkej slobody. Stanovy a úrokomer predpisuje im to krajinské centrum štátne; istý počet členov do správy im tiež to centrum vymenúva; a ono to centrum má tiež takú správu, ktorá úplne závisí od financministra, lebo skoro celú správu on mu vymenuje.

Nie nadarmo obávali sa teda congressisti tej štátnej pomoci, lebo taká pomoc skutočne vydáva spolky do hrsti vlády. Že po dnes ešte nezkúsily úverkové spolky žiadneho násilného vplyvu so strany krajinského strediska, to možno pripisovať iba poctivosti tých, ktorí na čele toho kraj. Strediska stoja. Ale ľudia sa menia a meniť sa môže aj poctivosť.

Štátne školy, štátne úrady, štátne podporované fary, štátne spolky: to všetko podrobené bude časom všemohúcnosti štátnej. V tom hľa to nebezpečenstvo!

Šťastie je, že spolok závisí predsa len od spolkárov a nie od štátu. Bez horlivých spolkárov štát neprevedie tu nič. A preto aj ten štátny vplyv na spolky ľahko sa zmarí a spolkom nebude môcť škodiť, jestli spolky tie budú mať na čele horlivcov apoštolských. Gróf Károlyi dobre povedal na kongresse: Že sme s našimi spolkami to už tak ďaleko dovedli, to máme jedine našim horlivcom, spolkovým apoštolom ďakovať. Treba nám len to ešte, aby sme si vychovali národ, pochopujúci spolky.

Tak je. Národ, pochopujúci a cení si znajúci spolkov — to potrebujeme. Kde ľud kresťanský zmudrel a žije v spolkoch a so spolkami, tam to ide všetko krok za krokom napred. Spolky musíme tak považovať, ako jedinú, ale istú cestu k spravdlivejším hospodárskym a obchodným pomerom. Kupectvo je krajine nevyhnutne potrebné; ono prináša veľiké požehnania celej krajine ale len vtedy, keď je ono poctivé, keď nesdiera nevolné obecenstvo. Obchody spolkové teda neidú ničím kupectvo, ale povzniesť a do rozkvetu pri-niesť ho chcú a výhody kupectva poctive rozdeliť medzi všetkých.

Nech si teda liberáli a kupci akokoľvek kričia na spolky a vodcov jejich: to ľud kresťanský už nezvráti s dobre započatej cesty svojej pomoci. Spolky sa už zahlušit nedajú. Ba rozmnožovať sa budú, lebo nás k tomu nútia sami tí kupci nespokojní. Títo páni žijú jedine len z ľudu; keby ich ľud neživil, museli by zahynúť. A predseda vidíme, že tí, z ľudu žijúci kupci celkom opovážlive vždy a vždy idú proti tomu ľudu, či to pri voľbe ablegátskej, či to v obci, či to v stolici. Keď teda tí páni kupci tak strašne nenávidia kresťana-sedliaka, nuž nemusejú návidieť ani jeho krajiare, utržené v obchodoch svojich. Nech sa tešia z toho, že nebudú musieť tomu nenávidenému kresťanovi-sedliakovi ničoho viac predávať, bo veď si môže všetko kúpiť v spolku svojom. *Spolkár.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Ľudové shromaždenie.

Ľudová strana je medzi politickými stranami jediná, ktorá udržuje stále styky so svojimi voličmi. Tak aj budúcu nedeľu budeme vydržiavať ľudové shromaždenie na povolanie ľudových voličov sväto-ondrejského volebného

okresu. K tomuto vydržiavať sa majúcejmu shromaždeniu obdržali sme nasledujúce

Pozvanie.

Oduševnení ľudoví voličia okresu sväto-ondrejského
v Nagykovácsi

dňa 18. septembra (v nedeľu) r. 1904. popoludní o 3. hod.

ĽUDOVÉ SHROMAŽDENIE

budú vydržiavať s nasledujúcim denným poriadkom :

Zahajujúca reč predsedova. Reční: barón Ivor Kaas, kraj. vyslanec.

O účinkovaní ľudovej strany. Reční: dr. Julo Baranszky, hlavnomestský pravotár.

O potrebe ľudovej strany. Reční: Eranc Bónitz, zodpovedný redaktor «Alkotmányu».

Záverčná reč predsedova.

Dané v Nagykovácsi, dňa 8. septembra 1904.

Riaditeľia.

Aj ľudoví voličia okresu csurgovského budú mať v ten istý deň shromaždenie, ako o tom svedčí toto :

Pozvanie.

Oduševnení ľudoví voličia okresu csurgovského
v Zákányi

dňa 18. septembra (v nedeľu) roku 1904. predpoludním o 11-tej hod. tentokrát prvé

ĽUDOVÉ SHROMAŽDENIE

budú vydržiavať s nasledujúcim denným poriadkom :

Zahajujúca reč predsedova. Reční: dr. Mikuláš Zboray, kraj. vyslanec.

O hlavných bodoch programu ľudovej strany. Reční: dr. Belo Nyáry, pravotár.

Ľudová strana a pospolitý ľud Reční: Štefan Haller, redaktor.

Záverčná reč predsedova.

Dano v Zákányi, dňa 1. sept. 1904.

Riaditeľstvo.

Knižnice školské.

Kultusminister Berzeviczy vydal nariadenie školským dozorcóm. V nariadení tomto žiada, aby prísne dozerali na učiteľov a na školy. Nesmie sa trpeť, aby dietky zanedbávaly školu. Učítelia majú predchádzať dobrým príkladom v prísnom plnení povinností, ako aj v príkladnom a trpezlivom živote.

Ďalej požaduje, aby sa vo všetkých štátnych a štátnom podporovaných školách zariadili školské knižnice. Udáva aj soznam kníh, ktoré sa pre tie knižnice zaopatriť majú. Najmenšia taká knižnica bude stáť 150 korún. Ponevác sa presvedčil, že kde už školské knižnice byly, v týchto mnoho nemaďarských kníh sa nachádza, preto nakladá učiteľom, aby z tých knižnic odstránili knižky také, ktoré sa v ministerskom sozname nenachádzajú.

Učítelia majú sa starať i to, aby mládež potom tie knižky aj čítala. Aj k tomu povzbudzuje učiteľov, aby zakladali kruhy a či spolky vzdelávajúce pre mládež.

Všetko by to bolo pekne a dobre nariadené, len to je chyba, že naši učítelia nemajú ani bytu poriadneho, ani dôchodkov dostatočných a mnohokrát ešte ani pokoja v obci — a trápenia s tou školou majú až na zbyť. Lepšie je učiteľom japonským, ktorí sú tam prvotriedni úradníci a vážení nadovšetko. Sú aj vysoko učení a požaduje sa od nich dokonalosť mravného života. Učítelia japonskí na príklad nefajčia, ani liehovinu nepijú. Tam je to taký zvyk, že by z toho povstalo veľké pohoršenie. Keby ktorý učiteľ fajčil a liehoviny požíval. Je pravda, že majú aj platy vysoké: 5—6 tisíc korún ročne. Tým je teda ľahko venovať celý čas svoj a všetku starosť len škole, knižniciam a spolkom školským. Ale u nás má ne jeden učiteľ svoju knižnicu u sklepara a mäsiara — dlhy naznačené. A spolky musí mať každodenne so starostou, s biedou. S našimi učiteľmi zachádza sa neľudsky a predsa žiadajú od nich prácu nad sily ľudské. Tí veľikí páni, čo tak múdre rozkazujú a všeliaké nariadenia vydávajú, ani len pochopu nemajú o tom, čo to znamená z dedinských detí dačo vykresáť. Ale takí veľikí páni sa nazdávajú, že ako je im ľahko dačo rozkázať, že sa to práve tak ľahko dá aj previesť. Neškodilo by im to zkusiť, potom by iste uznali, že učiteľský život je ťažký.

Rusko-japonská vojna.

Po vojne pri Liaojangu. Bitka táto začala sa ešte 26-ho augusta a trvala do 1. septembra. Okolo zahrád a majerov mesta Liaojangu sú postavené starobylé múry ešte od Čiňanov, a popri nich, ďalej od mesta nachádzajú sa menšie-väčšie kopce. Tu, v podobe podkovy, rozložily sa ruské čaty, po kopcoch ale boli poukryvaní ruski delostrelci. Miesto, kde ruské vojsko na nepriateľa čakalo, bolo šiancami, priekopami a železnými plotami mocne opevnené. Všetkého vojska ruského bolo tu do 180 tisíc, proti nim ale tiahli Japonci s vojskom vyše 200 tisíc mužov počítujúcim. Tak Rusi ako aj Japonci boli rozostavení na široko, tvoriac každá armáda dve krýdla: pravé i ľavé a driek vojska.

Japonci napadli razom obe krýdla ruské, ale boli odrazení s veľkou ztrátou. To sa opakovalo i druhý i po tretíkrát a to vždy s veľkou ztrátou Japoncov, tak že len z vojska generála Oyamu (japonského) padlo 10 tisíc mužov. Ale Japonci opakovali svoje útoky ako diví. Už byly všetky priekopy plné mrtvol; Japonci museli cez celé hromady padnutých svojich vojakov napredovať, no ale Rusi neustúpili. Konečne ľavé krýdlo Rusov ustupovalo nazad, pravé krýdlo ale vytrvalo ďalej bojovať, tu nemohli Japonci ničoho sa dobyť. Hlavný veliteľ ruský Kuropatkin vydal rozkaz, celej armáde svojej, aby v poriadku cúvala nazad. To sa i stalo, pričom jedna časť Rusov zostala na bojišti zadržat Japoncov. To bolo 1-ho septembra.

Všetky židovské noviny písaly o hrozitánskom víťazstve Japoncov, a že Rus je zničený a tak že už musí

byť po vojne. Aj o tom už písaly, že Kuropatkina Japonci lapili a Rusi že bez duše utekajú na všetky strany a pália dediny. Prešlo na to niekoľko dní a tu naraz dochodily cele iné zprávy. A síce, že Japonci utratili 25 tisíc mužov, že Kuropatkin utiahol sa v poriadku do Mukdenu. Teraz už mnohé anglické noviny vychvalovali Kuropatkina, ako zázračne obozretného vojvodu. Kuropatkin že nemusel ustúpiť, a učinil to len preto, aby zapríčinil hodne ztraty Japoncom a aby ich ukonal až do úmoru.

Rusi teda ufahujú sa a vojna prestala, len kde-tu predstráže sa bijú. Japonské vojsko je vyhladované, od mnohého namáhania do vojny nateraz nesúce. Sám generál Kuroki uznáva, že vojsko japonské potrebuje predovšetkým odpočinku a pomocnej posily. Japonci zaujali Liaojang, ale dňom predtým bol už vytiahol z neho Rus. Ruský generál Kuropatkin osídlil sa s vojskom v Mukdenu alebo v Tielinu.

Pri Port-Arture.

Japonci prestali dobýjať pevnosť túto, lebo zkusili, že by pri tom dobýjaní aj všetci mohli tam zahnúť. Japonci okolo 1. septembra behom 5 dní utratili 20 tisíc vojakov. Stalo sa, že im Rusi pomocou tajných podzemných strojov pekelných naraz 700 mužov vyhodili do povetria. Krome toho ruskí delostrelci z pevnosti potopili im jednu vojenskú loď.

Japonci teda rozhodli sa, že za čas nebudú sa unúvať s marným dobýjaním pevnosti. Na miesto toho pracujú na umelých kopcoch. Do vriec a do košov nabijajú zeme a z tých vriec a košov skladajú umelé kopce, celé vrchy, na ktoré zamýšľajú svoje ťažké delá vyťahovať, aby lepšie mohli strieľať na pevnosť. Okolo pevnosti lietajú na vzducholodiach (balónoch) japonskí vojaci, zúčastňujú sa na položení pevnosti. Japonci ufajú sa, že koncom septembra budú dostatočne pripravení, aby konečne dobyli túto pevnosť.

Opravenie.

Pred dvoma týždňami upozornili sme našich ctených čitateľov, zvlášte prirvzencov našej strany ľudovej na kalendár, ktorý pod názvom «Posol Svätého Antona» okolo 15. októbra vyjde z tlače.

V tom upozornení nachádza sa jeden omyl. Tam sa píše, že cena jedného kalendára bude 30 kr., 12 kalendárov 3 koruny a pri 50 výtiskoch že srazíme z ceny 40 percentov. Cena 12 kalendárov je mýlne udaná. Nie 3 koruny, ale 3 zlaté (6 korún) majú sa rozumieť za 12 výtiskov, tak že na jeden výtisk padne 25 kr. Pri objednaní 50 kusov 40 percentová srážka z ceny učiní 12 kr., tak že na jeden výtisk padá len 18 kr.

I to sme oznámili, že do 20. septembra prijímame oznamy obchodníkov. Toto sa vzťahuje na tie oznamy, ktoré obyčajne na konci kalendára bývajú, že kde sa čo môže kúpiť. To sa teda nevzťahuje na prihlasy o kalendáre, lebo hlásiť o kalendáre môžete sa odtiaľto vždy,

dokiaľ kalendáre trvať budú, teda i do decembra, aj do nového roku.

Opätovne poznamenávame, že doterajší predplatitelia noviniek «Posol Svätého Antona» obdržia ten kalendár za 20 kr. A len noví predplatitelia na tie isté novinky — teda takí, ktorí sa od 1. augusta hlásili alebo sa ešte len budú do konca roku hlásiť a celoročný predplatok (2 koruny) na tie novinky doložia, obdržia kalendár ten **zdarma**. Žiadame od týchto len 5 kr. doložiť na známku, lebo kalendár náš bude ťažký a pošta od neho bude stáť 5 krajciarov.

Velebných pánov duchovných, potravných spolky a zvlášte všetkých pravých katolíkov a ľudákov upozorňujeme na výhody, ktoré pri väčších objednávkach dáme. Avšak prizvukujeme, že bez peňazí len osobne nám známym priateľom pošleme kalendáre a poštu pri takých zásielkach neplatíme. Poštové trovy len vtedy znášame, jestli peniaze za objednané kalendáre vopred doposlané nám budú.

Obsah kalendára pozostáva zo samých vyberanejších prác. Budú v ňom práce čisto náboženské, rozprávky, články o spolkoch a ľudovej strane, o ruskej vojne, opis sibírskej veľkej železnice, ktorá ruských vojakov odváza do Mandžurie, atď.

Horliví a presvedčení ľudáci mali by sa vrele zaujať za rozširovanie týchto kalendárov — s nimi rozširovať budú i ľudové zásady. Lebo darmo sa hovorí o ľudovej strane to i to; lepšia je nám katolíkom strana naša ľudová, nežli žiadna.

Všetky prihlasy na kalendáre treba upraviť len na túto adresu:

Posol Svätého Antona

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Spolkové zprávy.

Posviacka. Budapeštiansky Kat. Del. Kruh vydržiava dňa 18. t. m. posviacku svojej pohrabnej zástavy s týmto poriadkom: Ráno o štvrt na 7. hod. ide pochod členov z miestnosti Kruhu (VIII., Mária Terézia-tér č. 16.) do chrámu Jozefovského, kde bude slávnostná svätá omša i posviacka. Po posviacke zpiatočný pochod do Kruhu. Po poludní o pol 5-tej vbíjanie pamätných klincov do žrdí zástavy v záhrade Kruhu, spojené s rečením a prednáškami spevokolu. Výkaz o milodaroch pri vbíjaní klincov sa v týchto novinách uverejní, ako aj menoslov štečrých darcov.

Valné shromaždenie. Bud. Kat. Del. Kruh 25. ho tohoto mesiaca bude vydržiavať mimoriadne valné shromaždenie s týmto poriadkom: 1. Prednáška bp. dr. Jána Wagnera o poisťovaní sa na smrtný pád. 2. Rokovanie o zmene §-u 2-ho stanov o účelu Kruhu. Začiatok o 4-tej hod. popoludní v miestnosti Kruhu.

Vinobranná zábava. Bud. Kat. Del. Kruh. 25. t. m. vydržiava v záhrade Kruhu vinobrannú zábavu. Program: Prednáška spevokolu, rečenia, tombola, svetová pošta, tanečná zábava. Hudba cigáňska. Začiatok o 5. hod. po poludní.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

BESEDNICA.

Dedinský rychtár.

II.

Býval v Kasanovej jeden starodávny môj priateľ. Spolu sme chodili do školy, neskôr však odtrhli sme sa jeden od druhého. Zo mňa zostal spisovateľ, z neho ale učiteľ. Bárs sme ďaleko boli jeden od druhého, ale priateľský pomer udržali sme medzi sebou. Aj teraz volal ma, aby ho navštívil. Pôjdem k nemu, hovorím v sebe, dobre padne človeku dôverné priateľské srdce. Tak som prišiel do Kasanovej.

Ako som vkročil do dediny, skoro zastala vo mne kŕv. Bože môj, vzdychol som, aký inakší život je tu ako v Krakovej! Jedna ulica do čela zhorená. Začmudené múry vypýnali sa smutne k nebu, a obhorené hrady ležaly na dvoroch. Zapískané ženy sedeli pod stenami, kde tu jeden občan obdivoval škodu svoju.

Požiadaval som priateľa, aby ukázal mi druhú polovicu dediny. No, lepšie by bolo bývalo, keby ju nebol videl. Nebolo tam poriadného, vybieleného domu. Nikde ani brány, ani plotu. Dobrizgané gazdiné, neumyté a smizerené detská potíkali sa po ulici. Do vozov zapriahnuté boli ako trliha chudé koníki, hrbaté a biedne kravy. Po dvoroch porozhadzovaný bol rožný hnoj.

— Poďme domov, hovorím priateľovi, nemôžem na to hladieť.

Doma potom vzal som vec na pretras.

— Ako to môže byť priateľu, že býva tu kňaz, notár, učiteľ, máte predstavenstvo, a predsa toľko neporiadku a nečistoty v dedine. Prečo trpíte to? Prečo nevyučujete a neprivykáte ľud na poriadok.

— Hja bratu môj, odpovedal učiteľ, môžeš ty učiť, prosíš a napomínať tento naničhodný ľud hoc aj so zlatými slovami, to je toľko platné, ako keby si hrach sipal

na stenu. Ten nemá citu ani statočnosti. nehľadí ani na Boha, ani na ľudí.

— Divné! Ako si mohol vedieť ist medzi takéto leda-jaký ľud?

— Keď som sem prišiel — pokračoval učiteľ — ešte vtedy nevyzeralo to tak zle, ľud nebol natoľko upadnutý, ale už počal blúdiť po pekelnej ceste. Volakedy obec táto bola poriadna a majetná, ale dokazila sa. S tým sa počalo, že naničhodný a bohaprázdný notár prišiel sem. Ten zaraz zadrapil sa do farára a zostal mu smrteľným nepriateľom. Rychtára a predstavených k sebe naklonil s pijatikou, a pri takejto korhelici ohováral kňazov a vieru, a špatné žarty jeho veľmi páčily sa oslopaným predstaveným. Tito a majetnejší ľudia i tak sú naklonení k pýche, a je isté, že nenie horšieho na svete, ako nadtutý sedliak, lebo ten potom veľa zakladá o sebe a do všetkého sa mieša, ako keby on bol vynašiel pečatný vosk. Tak sa stalo, že najprv pokazili sa prednejší občania, ktorí zbožňovali notára a jednokaždé slovo jeho mu uverili.

— Nuž a vy trpeli ste v obci takéhoto naničhodníka liberálneho? — pýtam sa s pohoršením.

— Čo sme mali robiť? Veď notár bol prefikany loptoš. Pobúriť neumelý ľud oproti kňazovi a učiteľovi je veľmi ľahká práca, veď on platí oboch s peniazmi, so zbožím a s prácou, a to je isté, že hoc stačí mu na korhelicu, na nádheru a na daromnice, kňazovi a učiteľovi závidí a ofrle to. S tým sa začalo nepriateľstvo. Potajomky nahuckaný ľud počal sa dohadovať s nami, tak že úradnou cestou museli sme inkassovať to, čo nám patrilo. To bolo treba našim! Konec bolo úcte a statočnosti našej, lebo odtedy každý oplán zaprel sa do nás a ubližoval nám. S obecnými záležitosťami nikto sa nezaoberal, a tak prišli sme tu, kde dnes nachodíme sa. Poriadnejší občania utiahli sa na bok, alebo pomreli, mládež a dospelí ľudia sú nanič. Tých len vypalicovať von z dediny. To je príčina toho neporiadku a tej biedy, ktorú si tu spozoroval. Ponevác ľud nemá viery a nedbá o dušnú spásu, preto žije tak, ako hovädo. Jedine hrtanu a bachoru žije a aby dosiahol túto hovädskú žiadosť, za ňu všetko obetuje. Pracuje ale len toľko, aby stačilo na pálenie a na žranicu. Keď Boh požehná, slopú od radosti že stačí na tú otravu židovskú; keď nenie úrody, tedy pijú od rozhorčenia. Jedným slovom, tu má žid vždy jednaku žatvu, či je hojnosť, či nedostatok.

Tu nenie ani sviatku, ani nedele. V kostole ledva vidieť človeka, tým viac ale nachodí sa ich v krčme. Ani len v noci nemáme pokoja. Roztopašní a podnapití mládenci vykrikujú, robia zhony, kazia, rúcajú a kradnú čo im padne do ruky.

— Nuž a predstavenstvo je od čoho? — pýtam sa priateľa?

— Predstavenstvo? Aj to sú predstavení? Lumpi a naničhodníci všetci do jedného. Bývalý notár sedí v žalári, lebo vyšlo na javo, že kradol obecné peniaze; terajší notár je ale slabúch, neobzre sa o nič; pre toho aj vraždiť môžu sa ľudia, nepovie ani slova. Najväčší kor-

heli sú rychtár a boženici. Keď má byť dáka porada, už včas ráno sijdu sa u žida, a od toho pýtajú radu, potom s plnou hlavou tackajú sa na poradu, ale už vtedy prepili rozum svoj. Nenie div, že na takéto predstavenstvo nikto nič nedá. Keď máme ísť na poriadky, pred týždňom dajú vybubnovať, že tak a tak budú pokutovať toho, kto nevybaví vyznačenú mu prácu. Ale veru na to naši ľudia smejú sa, lebo nebolo pádu, žeby boli pokutovali volakoho pre neposlušnosť. Kto ide, dobre robí; kto sa ale protiví, nič sa mu nestane. Teda aký poriadok môže tu byť, keď máme naničhodných predstavených. Keď ide volakto žalovať, rychtár odhovorí ho, lebo bojí sa vyniesť súd, že by mu kríže dolámali. Notár zase tak robí, že nastraší stránky, že aj pre maličkosť musia ísť k okresnému sudcovi, preto žalobník radšej nepravotí sa, ale potajomky on bude sudcom. Stane sa, že volakoho odsúdia na peňažitú pokutu; vtedy predstavení vystavia mu chudobné vysvedčenie, aby nemuseli inkassovať pokutu, lebo boja sa pomsty. V noci, keď je krik a neporiadok, notár stiahne na seba perinu, rychtár ale ujde na záhumnie, aby mohol povedať, že nič nepočul.

— No, počúvaš priateľu môj, to tu tak vyzerá ako v Afrike medzi ludožrútmí. Ale ty z tvojich školákov len vychováš poriadnych ľudí?

— Mládež? Ach, priateľu. horsia bude od rodičov, lebo však naničhodní rodičia nemôžu mať poriadne deti, čo by ich kto vyučoval. To, čo ja okrešem na nich vo škole, to pokazia sami rodičia. Aký príklad, taký skutok. Deti robia tie najväčšie neslušnosti, kradnú, hrešia, chodia do krémy a starší smejú sa tomu, ba ešte vábia ich ku hriechu. Keď už vyndu z opakujúcej školy, zaplatia oldomáš, po čom mládenci príjmu ick medzi seba a budú mať všetko dovolené. Smele chodia do krémy a robia tam hriechy; nikto im nerozkáže a nik sa neobzre na nich. Aj teraz sme už tam, že to si ani nepovšimnú, keď volaktorého zavrú do žalára pre krádež, pre bitku alebo pre vraždu. Tu nenie bázne, nenie haňby, nenie statočnosti. Istá vec, že pri takomto sviňskom živote zle ide hospodárenie. Ľuďom smrdí robota, ukrutne sú daromní a ohlúpení od pálenky, preto zanedbávajú zeme a statok a žijú len tak zo dňa na deň. Zeme zadlžených sedliakov pokúpi žid, a tí potom môžu ísť hoferčiť. Ale zato ešte ani vtedy nevstúpia do seba, neuznajú, že zo svojej viny zostali zobrákmi. Nie! Hrešia na Boha, na kňazov a na pánov, ako keby tí boli im podrezali krky. Ja len to myslím, že tá Sodoma ukrutný koniec vezme, lebo Pán Boh nebude na to ďalej hladieť, hoc už aj dosiaľ bol veľmi trpezlivým.

Reč priateľa môjho ukrutne ma zronila. Nemyslel som, že ľudia na božský obraz stvorení, tak hlboko môžu upadnúť. Ani teraz by som tomu neveril, keby som to nevidel na svoje vlastné oči. Ja len to viem, že viera je najväčší poklad. Ktorý ľud silne vyznáva vieru Ježiša a zachováva príkazy Božie, ten je šťastlivý jak tu, tak aj na druhom svete. Základ blaženosti je náboženstvo, čistý život, miernosť, usilovnosť, šanoblivosť a láska ku blížnému. Ale kde nectia ani Boha, ani ľudí, ani zákon, kde

válajú sa v bahne hriechu, tam je opravdivé peklo. Žiaľ, že aj na našich krajoch máme naničhodných občanov a predstavených a ku Kasanovej podobné obce. Dal by Pán Boh aby Krakova a hodný jej rychtár Haluza povzbudil náš kresťanský ľud k poriadnemu kresťanskému a bohumilému životu.

Naničhodní ľudia nie sú hodní, aby videli božského svetla. J. S.

Láskaví čitatelia «Kreštan»-a!

Hrozným nešťastím navštívil Boh mojích farníkov. 16-ho augusta Kysucké Nové-Mesto — vynímajúc pár domov — na prach zhorelo. Túto katastrofu len ten si zná predstaviť, kto ju, alebo jej následky vlastnými očami videl. Škodu vyše millión zlatých cenia. Farský kostol i do nútra prehorel a prerútil sa tak, že nový sa musí od základu stavať. 320 domov i znútra zhorelo, pod seba pochovajúc 11 ľudí. 1500 ľudí si len život ochránilo a tie šaty, čo na sebe mali pri úteku pred ohňom, ktorý veľký vietor za krátky čas po celom meste rozniesol. Tieto úbohé duše teraz bez prístrešia a chleba ostanú, s nárekom chodia po rumoch alebo po poli. nikde ne-najdú odpočinku a živnosti. Plakať musím, vidiac zpuštošené mesto bez obyvateľov. Pred pár dňami ešte bohatí mešťania, teraz so slzami prichodia ku mne kúsok chleba pýtať pre svoje od hladu plačúce deti.

K Vám sa obraciam láskaví čitatelia «Kreštan»-a, ktorých sa ruka Pánova tak hrozne nedotkla, smilujte sa nad nami aspoň Vy spolubratia naši! Nemeškajte nám pomáhať s milodarmi! Vrucna modlitba povďačných duší vyprosí pre Vás milosrdenstvo od milostivého Spasiteľa, však to s Ním budete činiť.

Milodary prosím posielat na «Farský úrad» do Kysucko Nového Mesta. Koloman Szmidu,
dekan- arár.

Veľké nešťastie zastihlo v Malom-Borovom (lipt. stol.) 8 rodín (46 duší), ktorých domy a hospodárske stavby so všetkým 23. júla zhoreli. V zamknutých domoch, ľudia k tomu po poli rozidení, nedalo sa ratovať nič. Otcovia týchto rodín sú sklári a riečičári. Prosím láskavých čitateľov o nejakú podporu pre tieto úbohé rodiny. Milodary v «Kreštane» budú uverejňované.

Bože zaplať a požehnaj všetkým dobrosrdečným milodarcom, ktorí mojím maloborovským veriacim pohorelcom uľavili biedu. Títo sú: N. N. 10 korún, veľko- a maloborovskí veriaci 16 korún 90 halierov, Tomáš Kučera, M.-Borove 10 korún, Ondrej Pardel, Bobrovec 10 korún, Lad. M. Herbszt, farár, Proszék 5 korún, Leopold Sztano, kaplán, Jablonka 11 korún, «Pokladnica Sv. Antona», Ragály (gem. st.) 5 korún, Josef Tomkuljak, katecheta, Ružomberok 2 koruny, Ondrej Bázik, farár, Lúčky 2 kor., Alex. Kudlička, kr. horár 2 koruny, Julius Toscam, Körmend 1 korunu. — **Spolu 74 korún 90 halierov.**

Veľké-Borove o. p. Huttj, (lipt. st.) 1904. 9. septembra. Štefan Hattyár, administrátor.

CHÝRNIK.

Arciknieža Fridrich, veliteľ prešporského vojenského sboru dovezol sa tieto dni do Šopronu, kde držal prehliadku nad tamojšou miestnou posádkou. Potom obzrel si arciknieža priemyselnú výstavu, ktorá ho veľmi príjemne prekvapila.

Grófká Lónyayčka, jako z Prahy sdeľujú, onedlho odcestuje do Reichstadtu, na návštevu svojej dcéry arcikňažny Alžbety.

Vyznačenie. Béla Móric Kanovich, opát a farár v Jozefovskom okrese slávil dňa 8. septembra 50-ročné jubiléum svojho kňazstva, z ktorej príležitosti pripravili mu jeho priatelia a ctitelia veľké ovácie. Kanovich toho dňa slúžil zlatú omšu. Jubilatovi dostalo sa uznania aj z najvyššieho miesta: jeho veličenstvo kráľ totižto vymenoval ho za titulárneho biskupa.

Sviatok v Košiciach. Z Košíc sdeľujú, že pápež Pius X. poslal cestou svojho štátneho tajomníka Merry del Vala košickému biskupovi Žigmondovi Bubicsovi z príležitosti jeho diamantovej omše a storočného jubiléuma biskupstva košického telegramm, v ktorom posielala biskupovi a jeho diecése pápežské požehnanie.

Chýry zo spišského biskupstva. Vendelín Grappa, farár v Mutnom (Orava) v 60. roku veku svojho zomrel vo Wörshofene, kde sa nateraz cieľom liečenia zdržoval. Nech odpočíva v pokoji. — Pavel Dolyák, kaplán dolnokubínsky stal sa profesorom v spišskom seminári. — Ján Szeman stal sa direktorom v präparandii kapitulskej. — Preložení kapláni: Ján Árvay z Liskovej do Nemeckej Lupče a Jozef Kodrik z Nemeckej Lupče do Dolného Kubína.

Srbskému kráľovi sa hrozia. Srbský kráľ Peter I. dostal minulé dni viac bezmenných listov, v ktorých ho pisatelia upozorňujú, že prívrženci Obrenovičovecov chcú ho v deň korunácie útokom napadnúť. Kráľ a vládne kruhy neberú tieto listy vážne. Kráľ Peter udelí z príležitosti svojho korunovania za kráľa srbského všeobecnú amnestiu.

Bulharský knieža Ferdinand, ktorý sa teraz zdržuje na svojom panstve v Gemeri, zaviezol sa na osobitnom vlaku do Brezna aby si obzrel árarne železné hámre. 4. septembra večer dovezol sa do Brezna. Zavčas rána urobil so svojim sprievodom výlet na 2045 metr. vysoký vrch Ďumbier, ale s vrchu, odkiaľ je ináč krásny výhľad na ďaleké okolie, teraz málo bolo vidieť, lebo na končiaroch vysokých vrchov kol do kola stály husté mračená. Popoludní obzreli si hostia železné hámre. Knieža Ferdinand s veľkou pozornosťou počúval vysvetlenia baňského hlavného radcu Heinricha Allendera a hlavného baňského merníka Pavla Góliána a veľmi pochvalne sa vyslovil o zariadení dielne. Knieža Ferdinand spolu aj so

svojim sprievodom večer zas na osobitnom vlaku odcestoval z Brezna.

Urlaubovanie vojakov. O urlaubovaní vyslužených vojakov vydal minister vojny teraz jedno nariadenie, v ktorom rozkazuje, že tých vyslužených vojakov, ktorých urlaubujú navždy, majú poslať velitelia stotín bezprostredne, po jednom. Urlaubovaní vojaci po tú obec, do ktorej patria, alebo ktorú vyvolili si za miesto svojho zdržovania, sa dostanú cestovné útraty, ak len obec, ktorú vyvolili si, neleží ďalej než do ktorej patria. Jestli je ale obec, do ktorej vojaci patria, bližšie než na 30 kilometrov, vtedy nedostanú na cestu. Keď vojsko, zaopatrené cestovnými útratami ide po železnici v tom istom smere a na väčšiu diaľku, veliteľ môže poslať vojakov domov pod vedením jedného poddôstojníka pohromade. Poddôstojníkov, firerov a honvédov, ktorých zo zoravotného ohľadu urlaubujú, tiež velitelia stotín alebo keď sú vo vojenských nemocniciach, správa nemocnice má vystrojiť na cestu. Takýto, pre chorobu urlaubovaní vojaci, bez ohľadu na diaľku cesty (pri urlaubovaní do cudzozemska po najbližšiu železničnú stanicu ku hranici) majú sa zaparriť cestovnými útratami.

Obet automobilu. Zo Soľnohradu sdeľujú, že baróna Erlangera, ktorý došiel ta z Frankfurtu na automobile, stihla smrteľná nehoda. Barón šiel na automobile na okolie, keď sa zrazu automobil srazil s jedným vozňom pouličnej železničnej dráhy a sa roztrieškal. Barón vyletel z atomobila a tak sa dolámal, že na druhý deň zomrel.

Daň minulého mesiaca. Minulý mesiac zaplatilo do pokladnic daňových úradov hlavného a sídelného mesta 32.089 stránok 7,196.093 korún dane. Od začiatku roka do 31. augusta zaplatilo 154.527 hlavnomestských občanov 29,115.900 kor. dene, tedy o 4,705.124 korún viac, než v prvých osem mesiacoch lanského roka.

Lapený kapitáň. V minulom čísle boli sme sdělili chýr, že Soósa, štábného kapitána spoločnej armády v Taliansku zatkli, lebo ho upodozrievali zo špehúnstva. Ako teraz z Triestu oznamujú, kapitána pustili už na slobodu.

Obetou štrajku železničiarov. Štefan Takács zamestnaný bol pri železnici čo strážnik. Keď železničiari štrajk vypovedali, Takács opustil svoje miesto a pripojil sa ku štrajkujúcim. Následkom toho ztratil službu. Neskôr dostal zamestnanie v jednej kamennej bani, kde ho však stihlo nešťastie a stal sa ku práci neschopným. Po tieto dni navštívil Takács svojho priateľa hájníka Juraja Mizsáka, ktorý práve varil otravu chcúc pustošiť dravú zver v horách. Takács si vzal z otravy hodnú dávku, keď toto jeho priateľ nezbadal, otravu zamiešal do jedla a otrávil seba aj celú svoju rodinu. Na druhý deň našli ich susedia už mŕtvých.

Obesil sa, lebo mu zdochla ošípaná. Pred niekoľko dňami v Szabadke razom odobralo si život päť osôb. Ako teraz ztadiaľ píšú, udala sa tam opäť novšia samovražda. Staručký roľník Matej Somogyi obesil sa, lebo mu zdochla ošípaná.

Jako žije pápež Pius X, o tom sdeľujú teraz z Rímu zaujímavé podrobnosti. Pápež zobudí sa už rano o 5. hodine. Vtedy vojde do spálne Sitta, komorník pápežov, ktorý je synom jedného koniara v pápežskom dvore. O 6. hodine odslúži pápež v oratoriume pri spalni sv. omšu. Pri omši miništruje mu jeho tajomník Bressoni a jeden prälát. Po omši modlí sa pápež na kolenách. Medzi týmto komorník prichystá pápežovi raňajky, to jest jednu šialku čaju a jeden kúsok pečiva. Po raňajkách ide pápež dľa riadnej obyčaje na prechádzku buďto pešo alebo na koči a vtedy sprevádza ho tajomník. Jazdecká gárda, ktorá pred tým z takejto príležitosti sprevádzala pápeža, terajšiemu pápežovi sa nepáčila a preto aj rozkázal, aby kone popredali. Po prechádzke ide pápež do svojej pracovni a tam prečíta veľmi pozorne všetky doslé listy, na ktoré napíše sám odpoveď, či je reč o vybavení gazdovskej, či cirkevnej záležitosti alebo o nejakej prosbe. Za tým pápež prijíma na výsluch sa hlásivších ľudí a keď je po audiencii, už je poludnie. Obed je veľmi skromný, tak že pápež sám raz s úsmevom poznamenal:

— Mój obed sotva stojí jednému líru.

Pápež je vždy vo spoločnosti a počas obedu rozpráva sa v benátskom nárečí. Jedna jediná lahôdka pri obede je jedna fľaška výborného vína. Po obede si pápež odpočinie, potom zas prijíma ľudí na výsluchu. Za tým sa prechádza s odbavuje bežné záležitosti. Večer o 9. hodine pápež sa navečeria. o 10. hodine ide na odpočinok a o pol jedenástej bozká komorník pápežovi ruku a zhasnúc svetlo, odíde.

Desaťtisíc ľudí bez chleba.

Hlavnomestskí stavitelia uzavreli, že následkom ustavičného čiastočného štrajkovania murárov všetky alebo nie práce zastavia. Následkom toho ostalo desaťtisíc staviteľských robotníkov bez práce. 6-ho t. m. vydržiavali stavitelia pod predsedníctvom Gejzu Majorossyho poradu, na ktorej ustálili, že nepustia. Iba tie stavby dovolili skončiť, ktoré musia byť súrne hotové. Ináče prácu zastavia na šesť týždňov. Oproti tomu staviteľskí robotníci sa tiež zorganizovali. 6-ho t. m. odbavili bežné záležitosti a vtiahli do hostinca ku «Triestskej žene».

Poštípala ju zmija. V obci Abauj-Enyik (st. Abauj-Torna) poštípala ženu panského bieraša Ludvika Wicka jedna zmija (vipera). Nešťastná ženská na druhý deň za veľkých bolastí zomrela.

Zhorelo 14 ľudí. Kedykoľvek príde chýr z Ameriky o nejakom nešťastí, vždy sa dočítame, že prišlo v ňom o

Hodenie bomby od Rusov medzi dobýjaním japonské vojsko na vrchu Sansan.

život niekoľko ľudí. Z New Yorku sdeľujú, že v ulici Attorney zhorel jeden dom. Počas požiaru prišlo o život štrnásť ľudí a 25 bolo povážlivo popáleno. Že požiar vyžiadal toľko obetí, toho príčina záleží v tom, že dom opravujú a tak boly s neho snaté ochranné rebríky.

Ušli blázni. Z mestskej nemocnice v Baji (stolica Bács-Bodrog) ušli 5. t. m. večer traja šílení. Choromyselní ušli z nemocnice následkom nedbanlivosti ich

opatrovníka. Opatrovník totiž odišiel z izby nemocných a nechal za sebou otvorené dvere. Len o tri hodiny pozdejšie zbadali, že traja choromyselní ľudia chýbajú. Začali ich hneď hľadať, vyzvali aj žandárov na pomoc, ale úskokov nenašli. Medzi choromyselnými je jeden nebezpečný blázon, istý Jozef Bernschütte, ktorý kým chodil

činila jedna chyba v stroji. Loď počas cvičby neostala v tej hĺbke, kde chceli, lež začala ta topiť, až konečne dostala sa až na samé dno. Ľudia na lodi boli v smrteľnom nebezpečí. Voda začala sa následkom veľkého tlaku valiť do strojárne a tak loď pre veľké množstvo vody nemohla sa nijako povzniesť na povrch. Tak sa videlo, že ľuďom

na lodi ostáva už len niekoľko hodín času, kým totiž zo zavretej miestnosti neminie sa vzduch a potom sa všetci zadusia. Oratovať mohli sa iba dvojakým spôsobom. Alebo sa pokúsia vypumpovať vodu zo strojárne alebo sa oprobujú dostať na povrch čez t. z. torpedové cievy. Jeden matros sa aj našiel, ktorý sa chcel ratovať čez cievy, len že Nelson zakázal mu, aby sa vzdialil. Veliteľ Nelson postavil na to všetkých deväť ľudí ku pumpám a začal obrovským namáhaním pumpovať vodu. Toto im veľmi ťažko a pomaly šlo, lebo skoro toľko vody vtielo dnu, koľko vypumpovali. Asi o 3/4 hod. ale predsa cítili, že sa loď dvíha. Napjali teda všetky svoje sily a tak loď o jednu hodinu už bola na povrchu mora. Nadporučika Nelsona pre jeho hrdinské držanie úradne pochválili.

Americký mních. Z Plzňa sdeľujú: Na tunajšom nádraží veľký obdiv vzbudil po tieto dni, jeden dlhobradý mních, ktorý viedol za ruky jedno malé dievča a čakal na vlak. Obecenstvo so zvedavosťou obzeralo mnícha a hádalo, že kto môže byť. Náhodou niekto vybúšil, že to je za mnícha preoblečený kupec s ľudským tovarom. Toto viacerí uverili a o chvíľu obstaral mnícha veľký zástup a netrpelive žiadali od neho, aby sa legitimoval. Zástup začal sa už vyhrážať mníchovi, keď sa dostavil ta jeden policajt, ktorý mnícha i s dievčatom zaviedol na políciu. Tu potom vysvitlo, že za kupca s dievčatmi považovaný človek je

na slobode, popíchal viac ľudí a kradol ako straka. Že sa teraz dostal na slobodu, vzbudzuje v meste veľký nepokoj.

Na dne morskem. Pod morom chodiaca loď «Porpoise», ako to z New Yorku oznamujú, dostala sa pri ostrove Port-Izland počas cvičby na dno mora, zkadiaľ ju vytiahli len po jedn hodinovom ťažkom namáhaní. Na lodi, ktorej veliteľom bol námornický nadporučík Nelson, bolo osem matrozov a poručík Shapley. Nehodu zapri-

benediktin dr. Franc **Urbán**, ktorý sa narodil neďaleko Plzňa v Strihlovej. Vyvandroval do Ameriky a tam vstúpil v štáte Oregon do rádu sv. Benedikta. Nedávno sa navrátil z Ameriky a navštívil svoje rodné miesto, kde má svojich pokrevných. Gročné dievča volá sa Anna Geiger a je dcérkou jednej vdovy. Dievča pojal si mních s povolením jej matky do Ameriky, aby ju umiestnil v niektorom kláštore. Samo sebou sa rozumie, mnícha pustili

hneď na slobodu, ktorý pojde aj do Viedne, aby vzal so sebou do Ameriky syna jedného svojho známeho.

Nešťastie na poľovke. Po tieto dni ráno vybral sa v obci Haraszt (st. peštianska) lekár dr. Hugo Hazslinsky s prievozníkom Jozefom Varšom na člne poľovať na divé kačice. Pri harastskom ostrove vyletel jedon hŕf divých kačíc. Lekár vstal v člne a chcel streliť. V tom sa čln prevrhnuť a výstrel trafil prievozníka do prs. Nešťastný človek o pár minút skončil. 42 brokov mu vrazilo do prs. Hazslinsky zaviezol mrtvolu domov a potom odcestoval do Ráczkevy, kde sa oznámil. Po prievozníkovi ostalo dvojce malých detí.

Švindler. Z Fiume píše: Tunajšia polícia zatkla po tieto dni jedného nebezpečného šudiera. Volá sa Gejza Kemény a bol kellnerom v hlavnom meste, zkadial potiahnúť svojmu gazdovi 600 korún, 17-ho augusta ušiel. Akonáhle došiel do Fiume, najal si byt v jednom poprednom hoteli a napísal do knihy hosťov, že sa menuje barón Andor Fiáth a pochádza z Budapešti. Niekoľko dní býval v hoteli a potom nevyplatiac svoj účet, zmizol a šiel do druhého hotelu. Tu sa vydal za baróna Eleméra Pásztorého. Ponevác sa podozrive choval, mali ho na pozore a keď vysvitlo, čo to za vtáka, odvieďli ho na políciu. Tu vysvitlo že sa volá skutočne Gejza Kemény, ale že neni barón a že nepochádza z Budapešti, lež z Lučenca.

Vzbúra v jednej obci. V obci Dedrád ležiacej na hranici stolice Koložskej vypukla po tieto dni vzbura. Inokedy tiché obyvateľstvo obce napadlo kanceláriu okresného notára Edmunda Gyulaiho, rozbúrало ju a vyrabovalo. Rozzúrený ľud aj notárovi ženu. Na druhý deň došiel do obce hlavný slúžny Zoltán Papp a zaviedol vyšetrovanie. Obyvateľstvo obce ale zhovorilo sa a nechce nič prezradiť, tak že nevedia zistiť, prečo sa ľud vzbúril.

Chýry zo Spiša. Naše čarokrásne Tatry toho roku o mnoho viacerí navštevovali ako iné roky, mnohí až z Anglickej ba až z Ameriky. Všetké podtatranské kúpele mali neobyčajne mnoho hostí. — V Harhove dňa 27 ho augusta jeden besný pes viac ľudí pohryzol. Psa sa podarilo zastreliť. Pohryzených ľudí cieľom liečenia do Budapešti do Pasteurovho ústavu poslali. — V Landeku dňa 23. aug. zavraždeného našli tamojšieho gazdu Jána Dvoržáka. S tým strašným zločinom podozrievajú jeho vlastnú ženu, ktorú už aj odvieďli do levočského žalára. — Na daktorých rolách teraz kvitnú zemiaky a tie role, na ktorých jarec alebo ovos bol, začínajú znovu zelenieť, lebo

tie zrnká, ktoré tam zostali, teraz vychádzajú; mali sme síce veľmi dobrého dažďa. — V Levoči, žiak tamojšieho vyššieho gymnásia Jozef Runyay zastrelil sa. Prečo spáchal samovraždu, nevedia.

Ponižená prosba.

Velice smutný deň mali obyvatelia Starej Vsi dňa 5. júla. Asi o 12-tej hodine v poludní vybuchol u jedného žida oheň a za krátky čas asi za poldruhej hodiny 49 domov s bočnými budoviskami padlo ohňu v obeť, asice tá čiastka ku Matašovcam. Oheň sa velice rýchle šíril. Na nešťastie prešiel oheň aj na druhú stranu cesty, následkom čoho nebolo možno k domom doísť a tak nič nebolo možno ochrániť pred ohňom. Premnohým nič nezostalo, iba tá zem, na ktorej dom stál a to, čo na sebe mali. Veľká bieda panuje teraz tam. Mnohí nemajú čo do úst položiť, nemajú s čím svoje plačúce, chleba pýtajúce deti utíšiť, nemajú sa s čím odievať, nemajú kde svoje utrápené, prestrašené kosti k odpočinku položiť. Mnohí sú celkom na almužnú milosrdných ľudí odkázani. Kto nemá kamenné srdce, nech sa smiluje nad tými ubohými svojimi spolubratmi a spolusestrami v Kristu. Nech nečaká kým zaklopú uňho, ale nech im prispeje čím skorej k pomoci. Kto má viac nech viac udeľuje, kto menej, menej, ale každý podľa možnosti svojej. Však čo tým ubohým nešťastlivým dáme, to je v očiach božích tak, ako keď by sme to samému Pánu Bohu dali. On aj toho najostatnejšieho haliera, ktorého s úprimnej kresťanskej lásky k bližnému dáme, nenechá bez hojnej odplaty. Milodary pre tých nešťastlivých sa majú poslať na Katolícky farský úrad v Starej-Vsi (Szepes-Ófalu) Spiš.

Ešte ráz vám všetkým milí bratia a sestry v Kristu privolávam, smilujte sa nad ubohými vyhorelcami starovekými!

Jeden úprimný priateľ nešťastlivých.

Pe spišsko-starovekých pohorelcov som nasledujúce milodary dostal: Jeden susedný farár 20 korún; Hafčania 11 korún 10 hal., dva mechy jarcu i pol vertlika zemiakov; Richvaldčania 30 kor. 80 hal., päť gbelov jarcu i tri vertliki zemiakov; Pavel Šoffranko, farár haligovský 16 korún; Štefan i Anna Ružbašan 10 korún; Fridmančania sedem mechov jarcu; Vyšnilapšania sedem mechov jarcu i jeden mech ovsa; Tripšania osem gbelov jarcu; jedna poľská spoločnosť na Polianke 6 korún. Všetkým tým vznešeným duším v mene mojich ubohých pohorelých spoluobčanov za ich veľkodušné milodary srdečne ďakujem. Nech im to Pán Boh hojne odmení.

Ondrej Szlovik, rychtár staroveký

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker. Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Verejná vd'aka.

My níže podpísaní občania malo-bytčianski prítomne našu vrelú vd'aku vyslovujeme naším v Amerike jestvujúcim spolubratom, za tie níže udané milodary, ktoré sme my na rímsko katol. školu, na veľký chotárny sv. kríž a na skvelé ozdobenie kaplnky našej upotrebili.

Dano v Malej-Bytči roku Pána 1904.

Dr. Jozef Teszelszky, farár.

Ondrej Bunta, rychtár. Ondrej Bunta. Štefan Bunta.
Ondrej Stariček.

Mena milodarcov.

Štefan Hajek 20 doliarov, Ján Hájek 12 d., Gašpar Pavlík 8 d., Ján Huszár Čuhárik 15 d., Ján Valášek 17 d. 50 c., Jozef Huszár Pauček 7 d., Štefan Mikus Madragun 6 d., Georg Štefun 5 d. 50 c., Jozef Pavlík 9 d., Ján Pavlík Brčkár 5 d., Ján Szlivony 5 d., Ján Jašó 5 d., Jozef Jašó 5 d., Štefan Chladní 5 d., Ján Kalabus 7 d., Ondrej Bednár 4 d. 50 c., Ján Šušola ženatí 5 d., Ján Šušola slobodní 5 d., Jozef Šušola slobodní 3 d., Ondrej Pavuček 3 d. 20 c., Ján Kolek Ondreja Kolku syn 5 d., Štefan Bunta Jozefa Buntu syn 5 d., Jozef Huszár Čuh. 2 d., Georg Harvanek 7 d. 50 c., Štefan Pavlík 3 d. 50 c., Imrich Šamaj 5 d., Georg Stariček 2 d., Jozef Pročík 5 d., Jozef Ševčík 2 d., Štefan Kalabus 6 d., Jozef Pavlík Holás 5 d., Jozef Pavlík Hrbáč 3 d. 50 c., Ondrej Blaško 7 d., Jozef Kapustiar 6 d., Ondrej Chladný 3 d., Štefan Adamik 5 d., Ján Kolek 2 d., Ján Pavlík 3 d., Ján Nahlík 3 d., Jozef Valášek 4 d. a jeho syn 1 d., Ján Ačjak 4 d., Jozef Bunta 5 d., Laco Bunta 5 d. (Ondreja Buntu st. synovia) Ján Hajdúch 5 d., Ján Malobiczky Hozák 4 d., Jozef Malobiczky 1 d., Štefan Huszár 2 d., Štefan Huszár Pavuček 3 d., Štefan Bunta 2 d., Ján Huszár 3 d., Jozef Huszár 2 d., Ján Kalabus 2 d., Štefan Hajdúch 3 dol., Štefan Való 5 d., Štefan Kučko 3 d., Adam Holás 1 d., Štefan Pavlík Skukalek 4 d., Jozef Mikus 5 d., Ondrej Ďurkáš 1 d., Ján Mikus Huszár 10 d., Ján Holás, Ondreja syn 2 d., Ján Holás 3 d., Štefan Mikus Huszár 2 d., Jozef Malobiczky Istvánik 4 dol. z *Malej-Bytči*. — Karolína Plešo 1 d., Jozef Krátkoruký 2 d., Ján Krátkoruký 50 c., Florián Krátkoruký 25 c., Jozef Vaclavik 1 d., Georg Pifku 75 c., Pavel Tárnek 50 c., Štefan Plaček 50 c., Alois Plaček 50 c., Ján Štundel 25 c., Michal Rehák 75 c. z *Veľkej Bytči*. — Ondrej Klobucký 50 c., Ján Kucharík 25 c., Ignác Martinický 25 c., Fero Manda 10 c., Ondrej Michalus 25 c. z *Hliníka*. — Matej Luknis 1 d. 50 c., Imrich Luknis 50 c., Štefan Židek 1 d. 25 c., Ján Harcina 1 d., Štefan a Vavrinec Harezina 75 c., Štefan Jurina 80 c., Štefan Gablík 75 c., Martin Lepiš 25 c., Štefan Palko 25 c., Jozef Rakota 10 c., Štefan Hrobazik 10 c., Jozef Janík 25 c., Ján Míšejka 25 c., Jozef Bunta 10 c., Ján Marček 10 c., Georg Bernačík 50 c., Štefan Klopán 25 c., Ondrej Haradzin 25 c., Ján Čisarík 50 c.,

Jozef Tvrdoší 25 c., Michal Cedzik 20 c., Jozef Kováčik 50 c., Jozef Mikluš 10 c. z *Štiavníka*. — Pavel Vozarik 50 c., Jozef Ganya 50 c., Martin Ganya 50 c., Št. Ganya 25 c. z *Hrabového*. — Ján Moravský 60 c., Ján a Franc Bernatok 25—25 c., Anton Gazdik, Karol Melen, Ignác Kubačka 75 c., Georg Sitek 1 d., Ján Chalupa 1 d., Georg Duška 25 c. z *Makova*.

DOPISY.

Haligovce (Spiš.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kreštane» uverejniť.

Pekná slávnosť bola dňa 7. sept. v Haligovcch. V ten deň slávil tamojší farár Pavel Šoffranko 35-ročné jubileum svojho kňazstva. Uhorské národné zástavy na kostolnej väži a farskej streche vytýčené oznamovali významnosť takého dňa, aký v Haligovcch ešte nikdy nebol slávený. Je to veru pekný čas 35 rokov byť kňazom. Kostol a fara boli veľmi krásne a bohato ozdobené, a to je zásluha slečny Milky *Vilkus*.

Koruna celej slávnosti bola tá slávna sv. omša spievaná, ktorú pán jubilant s pomocou troch susedných farárov slúžil. Po sv. omši zaspievalo sa: «Teba Boha chválime». Dojímavé bolo, že na tej sv. omši, trebárs bol robotný deň, nápadne mnohí farníci boli prítomní, aby tiež vzali účasť v radosť svojho duchovného, ktorý už 21 rokov pracuje medzi nimi na sláve božej a na spásu jejich nesmrteľných duší: pod ním sa vystavil pekný nový Mariánský kostol s novými oltármi, ten kostol sa ozdobil s peknou krížovou cestou, vystavila sa aj nová katolícka škola a lanskeho roku v januári dal skrze troch pátrov redemptoristov vydržiavať sv. missie.

Po kostolnej slávnosti pozdravil pána farára vo fare miestny rychtár v sprievode celého výboru v mene všetkých farníkov mu želajúc, aby ešte dlhé roky s nimi byť mohol a aby ho Pán Boh aspoň do času zlatej sv. omše živiť ráčil. Za ním trojo ovenčené dievčatka v mene školských detí, ktorí sa pre pasenie statku nemohli všetci ustanoviť a pri obede kňazi, ktorých bolo šesť. Boh živ ešte dlhé mnohé dlhé roky jubilanta!!!

Jedon prítomný.

Egyháznagyszegh.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráďte nasledovné riadky, uverejniť v našom oblúbenom «Kreštane».

Po okolí, najmä ale v najbližších nám obciach, v Šuranoch, v Bánkeszi pekne rozkvitajú jak potravné,

úverkové tak aj gazdovské spolky. Egyháznagysečania nemajúc ani jedného, už od dávna túžili aspoň jeden z týchto spolkov si zariadiť. Toto túženie 4-ho t. m. k cieľu si priviedli, zavedúc si — sami od seba odhodlaní, od nikoho nútení — «Kat. Gazdovský Kruh» presvedčiac sa, že tento Kruh len k najlepšiemu dobrému všetkým občanom slúžiť môže. Tu sa môžu jak gazdovskému tak duševnému vzdelávaniu priučiť.

Vzdor tomu, prvý krok k utvoreniu Kruhu tohto nešiel tak ľahko. Nemali takého muža, ktorý by ich bol o spolku tomto poučil, predsedníctvo na seba prevzal. Lež toto jejich odhodlanie ani v tej najmenšej miere neporušilo, ba viac «gurášu» im dodalo, keď prišli na tú myšlienku, že poprosia bývalého svojho pána kaplána Jána *Biringera*, navštívil farára Bánkeského, by im on tento Kruh zaviedol, a jak je možno aj predsedníctvo na seba prevzal. No to ostatné nebolo možné.

4-ho septembra teda zašiel pán farár do Egyháznagyszegu. S hudbou privítali svojho bývalého duchovného pastiera. Zariaďujúce shromaždenie v školskej budove sa vydržovalo. Pekný počet občanov bol pohromade, ktorí si stanovy vp. farárom prednesené osvojili, Kruh s hlučným súhlasom založili i hneď za údov vstúpili.

Za predsedu Kruhu vyvolený bol: Jozef *Hoszlár*; za zápisníka: Jozef *Fábry*; za pokladníka: Ondrej *Hatina* a za knihovníka: Michal *Šutka*. Výbor pozostáva z 12 údov.

Jeden z tých riaditeľov Kruhu tohto v peknej, krátkej ale srdečnej reči poďakoval sa pánu farárovi Jánovi Biringerovi za jeho unovanie, ale on tiež len chválihodne mohol k ním prehovoriť, keď pravil, že vďačne priniesol túto obeť k tomuto vznešenému cieľu, a nadovšetko preto že si toto oni sami od seba žiadali, čo len k chvále jejich zdravého smýšľania môže slúžiť.

Po shromaždení zase s hudbou vypravovali tohto horlivého kňaza. Pán Boh mu zato tisícnásobne odplaf!

Jeden prítomný.

Kysucké Nové-Mesto.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Výkaz milodarov na pohorencov kysucko-novomestských.

Osv. p. biskup nitriansky Imrich Bende 500 korún, kapitula nitr. 100 kor., urbárnici z Olešnej 200 korún, urbárnici z Turzovky 100 kor., J. Lonský farár a jeho veriaci 200 kor., zákopecký dekan a jeho veriaci 300 K., rajecký farár a jeho veriaci 200 kor., bošácky farár a veriaci 150 kor., čerňanský farár a veriaci 124 kor., dlhopoľský farár a veriaci 135 kor., rakovský dekan a jeho veriaci 80 kor., domanižský dekan a jeho veriaci 68 K., turnanskí veriaci 50 kor., višňovskí farníci 53 kor., povážsko-bystrický dekan a veriaci 50 kor., udický farár a veriaci 50 kor., vadičovský farár a veriaci 80 kor., A. Je-

senský kanonik 50 kor., varinský opát-kanonik a veriaci 50 kor., frivaldský farár a veriaci 30 kor., dubnický farár a veriaci 38 kor., osv. J. Vágner prälát 40 kor., mitický farár a veriaci 40 kor., staro-bystrický farár a veriaci 38 kor., drážovský farár a veriaci 37 kor., skalickí farníci 43 kor., omšenský farár a veriaci 34 kor., visolajský farár a veriaci 20 kor., dr. P. Polyák z D.-Kubína 15 korún, v.-ostratickí farníci 14 kor., orechovský farár a veriaci 12 kor., J. Mladonický rábsky kanonik 10 kor., F. Nemček kononik nitriansky 10 kor., bolešovský farár 10 korún, J. Gramantik 20 kor., J. Badik 10 kor., skačanský dekan 10 kor., višňovský farár 10 kor., predmiersky tit. kanonik 10 kor., Ján Molnár p.-prälát 10 kor., sbierka J. Krajček z Dubnice 8 kor., dr. A. Bartošik farár z Močenku 6 kor., P. Hřečka zubácky farár 5 kor., ostratický dekan-farár 5 kor., žabokrecký farár 5 kor., lazaristi z Peštu 5 kor., S. Ludeser farár z Mező-Tárkány 5 kor., bielopotocký farár 5 kor., bitčický farár 4 kor., J. Potuček dekan zo Slopnej 4 kor., S. Glatz farár z Mecsés 4 kor., J. Wohland farár z V.-Právna 4 kor., dr. Boda zo Szombathelyu 3 K., administrator zaj-uhrovský 2 kor., E. Rasska zo Žilini J. Cvinček, divinský farár a jeho veriaci 59 kor., ochodnický farár a veriaci 40 kor., V. Hájek dekan farár z Nováku 5 kor., sbierka J. Janecz, podhrackého farára 108 kor., brodnanský dekan 16 kor., farár z Konskej a veriaci 16 kor., teplanský farár a veriaci 13 kor., dr. L. Mihalovič 10 kor., dr. E. Mihalovič 10 kor., belušský farár a veriaci 76 kor., rosinský farár a veriaci 56 kor., dubodielský farár a veriaci 52 korún, M. Belik, udičský farár (druhý ráz) 30 kor., M. Matuskovich, kanonik, Zvolen 20 kor., dr. Karácsonyi, professor na universite 10 kor., opatovský farár a veriaci 11 kor., Biringor kanonik, Nitra 11 kor., mníšky z Homonnej 6 kor., pružinský farár 5 korún, A. Zádor, farár z Vörösmartu 5 kor., skalickí veriaci (druhý ráz) 4 kor., pani J. Zubrický, Bpešť 4 koruny, L. Herbst, Proszék 3 kor., J. Sohajda, farár a veriaci 24 korun, M. Róthy, kanonik 20 korun, J. Volf kaplan, Šopro 1 korunu, zvolenski veriaci 26 korún, krasňanský farár 60 kor., mesto Lievanska 4 koruny, J. Šujánsky, Tárnok 2 kor., M. Gumty dekan, Sásd 10 kor., P. Bjelik a jeho veriaci 10 kr., lopašovský dekan 11 kor., J. Hamaj, Gombáš 1 kor., podskalský farár 5 kor. J. Liska, farár a veriaci 10 kor., sbierka Bertý Szalóky z Nitry 79 korún, Redakcia «Posla», Trnava 27 korún, visočanský farár a veriaci 26 korún, G. Czeizel kanonik, Nitra 20 korún J. Laszáb, farár a veriaci z N.-Ivanky 11 korún, A. Zatkovič, farár visocký 10 kor., J. Csernoch p.-prälát, kanonik 10 kor., dr. J. Lénárd, lekár z Prešporku 10 korún, A. Ernst, krajinský vyslanec 10 kor., J. Szelecky, Bpešť 10 korún, J. Móczsa dekan, Tápió-Szecső 5 kor., dr. J. Pulman, dekan z Czabaja 5 kor., L. Kraul, Bpešť 5 korún, J. Duday farár, Tökés-Újfalu 4 kor., N. Kurucz, Kassa 3 kor., A. Fiebig 3 kor., A. Varga 3 kor., J. Szpuszta, Marikova 2 kor., K. L. zahradník, Bpešť 1 kor., J. Topolczer, Ružomberok 2 kor., vdova J. Vörös 1 korunu, z pušky Sv. Antona, Uhrecz 11 kor., chlievanský farár a veriaci 36 kor., berenčskí veriaci 6 kor., zázrivský farár

5 kor., v.-slatinský dekan a veriaci 25 korún, Št. Hrčka v Köln e pri Rajne učinil sbierku nasledovnú: Št. Hrčka, Marček, J. Čuraj z V.-Diviny, E. Čuraj z V.-Diviny, J. Čuraj z V.-Diviny, J. Durnó z Lúky po 2 marky; L. Kubala z Lúky, J. Vrančík z V.-Diviny, J. Kasjar z Lúky, J. Ozimy z Lúky, S. Kojecky z Lúky, J. Bohinik z Lúky, J. Komzala z Lúky, P. Gardik z Lúky, J. Salát, M.-Divina, Steinhaus, Negen po 1 marke 50 pf., J. Palárik, K. N.-Mesto 4 koruny.

Mimo týchto, potravné články alebo šaty nám poslali: K. Baroš, rajecký, E. Bereghi, belušský, J. Gramantik, prečinský, L. Gáspár (Zaosek) dlhopoľský, D. Ďurčanský, zákopecký, J. Duday, tókés-ujfalušský, J. Ludvigh, bošácky pán farár; J. Hochel bošácky organista, pani Moravská z Černého, B. Szalóky z Nitry, Maria Dokupil z V.-Slatiny.

Všetkým týmto veľacteným paniam a pánom v mene nešťastlivých pohorcov z hlbín môjho srdca ďakujem a privolávam «Pán Boh Vám zaplať za Vašu lásku a dobrosrdečnosť»!

Nemôžem dostatočne vďaky vzdávať aj Prozretnosti Božej, že keď z jednej stránky tak hrozné nešťastie na nás dopustil, z druhej strany postaral sa aj o milosrdných dobrodincov, ktorí so svojimi milodarmi v našom zrušenom meste lačných krmia, nahých odievajú, zo svojich príbytkov vyhnaných do hospody prijímajú a tak im umenšujú tú veľkú biedu, do ktorej z vôle Božej upadli.

So smutným srdcom ale musím sdeliť našim drahým dobrodincom, že kalich nášho utrpenia ešte nenie vyčerpáný. Otec náš láskavý nový kríž dopustil na nás.

Ešte nevyschly slzy z očí novomešťanov, keď znovu plač boľosti musím čuť z neďalšej filialky. 4. septembra, v nedeľu, práve keď sme z kostola vychádzali, v Povine, od Nov.-Mesta na štvrt hodinu ležiacej veľký oheň povstal, a bár sme hneď na pomoc pribehli, 19 domov s gazdovskými budovami (všetko z dreva) i s potravnými článkami na prach zhorelo. Asekurované skoro nič nebolo a tak 19 rodín v mojej farnosti zas na žobrácku palicu vyšlo.

Nech nám Boh milostivý dá sily zniesť tieto ťažké kríže a zvláštne tú smutnú budúcnosť, čo na nás v zime čaká. V Kys. Novom Meste najviac jedna štvrtá čiastka príbytkov sa do zimy vystaví, ostatní kde sa podejú, na to si sami nechcú teraz myslieť. Statok museli takrečeno zadarmo odpredať, lebo ho nemajú kde a čím udržiavať. K tomu nám príjde nezadlho 15—20 tisíc zl. platiť za vymenenie rukovej a zápražnej práce pri stavaní nového farského kostola a za tohože vnútorné ozdobenie. Zvony Mariánskeho kostola ešte nemáme vyplatené, (3000 kor.)

Opravdive sme odkázaní len na milosť Božiu a na milosrdných dobrodincov, ktorí nám, myslím, nedajú zúfať. Nezabúdajte teda na nás láskavi spolubratia v Kristu!

Milodary i naďalej prosíme posielaj alebo na moje meno, alebo na «farský úrad» s tým poznamenaním, či ten milodar na pohorcov, a či na vnútorné zariadenie kostola alebo zvony má byť obrátený.

Koloman Szmidá, dekan-farár.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok --- --- --- **4 koruny**
na pol roka --- --- --- **2 koruny**
na štvrt' roka --- --- --- **1 koruna.**

«Krest'an» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Raňajky pre deti. Istý chýrny lekár to opätne vyslovil a potvrdili to aj druhí chýrni hygienici, «že defom niže 14 rokov netreba dávať bobkovej kávy». Táto totiž, ako známo, má v sebe pre účinkovanie srdca, pre nervy a žalúdok veľmi škodlivý jed, ktorý sa menuje Coffein, a z ktorého ešte raz tak veľká dávka, ako ju obsahuje šialka čiernej kávy pôsobí môže smrteľne. Vzdor tomu však mnohé matky vždy ešte ťažko sa odhodlávajú, aby bobkovú kávu aspoň pre deti dostránili od rodinného stola. Čo najideálnejší nápoj môže sa považovať mlieko, skúsenosť však o tom poučuje nás, že ho patriční nie vždy radi pijú a cez ďalší čas mnohí ani sniesť nemôžu. Kathreiner Kneipp sladová káva považovať sa môže teda čo tá najzodpovednejšia náhrada, ktorú pre vlúdnú a káve podobnú chuť jej deti veľmi radi pijú a ktorá i v najútlejšom veku veľmi je osozná, ľahko sa dá stráviť, nasýtuje a krv tvorí. Malo by to preto úlohou byť každej matky, aby dietky svoje od najútlejšieho veku na Kathreiner Kneipp sladovú kávu privykala a len túto im piť dávala, pri čom však pri kúpe zvlášte na to treba pozor dávať, aby sa len «pôvodná Kathreiner» káva dostala, ktorú len v pôvodných balíkoch a s ochrannou známku «farára Kneipp» slobodno predávať.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Ktosi. Spišské Hrušove. Dopis ten ste pekne napísali, uverejniť ho však nemôžeme, lebo k tej nepeknej udalosti neuvádzate svedkov. Kde nieta svedkov, o takej veci nesvobodno písať, ináč by patričný mohol pravotiť nás, aj by právo vyhral.

G. L. Kön. Múku a slaninu mohli by ste si síce dodať z Pešti, ale to by sa vám len tak vyplatilo, keby ste sa viacerí popisali a razom dali si doniesť aspoň pol vagóna múky a sopár centov slaniny. V tomto páde mohli by ste sa obrátiť na «Keresztény Szövetkezetek Országos Központja», Budapest, VIII. Baross-utca.

M. J., Dolnie-Hámre. Mali ste udať aj svoj vek a jaké máte zamestnanie: či ste snáď nie krajčír alebo obuvník a či nemáte 30 rokov a voľačo vyše? Čím viac musíte sa pohybovať vonku, zakaľ je peknejšie. Pálenky nepiť. Každý deň raz sadlé mlieko jesť. Častejšie požívať pokrm a vždy málo. Mastného a kyselého sa chrániť. Mlieko, vajce na mäko, nekyslé zeleniny, varené ovocie

dobré, mäso varené a pečené (sviňské nie) to je pre vás. Kúpte si v apathieke miešaninu týchto zelin: Rad. Angelicae. H. Urticae. H. Centauriae. H. Artemysiae. Z tejto miešaniny uvarite si trochu (za pol hrsti) každé ráno a vypite toho za pohár na lačno, teplé.

Odberateľ «Kresfana» Sch. Hladte sa vyrovnat. Strom je váš, ovocie do susedovej záhrady visiace je susedove. Ale pri oberaní ovocia má sa u vás hlásiť, aby vám strom nedolámal. Medzi poriadnymi kresťanmi ale je ten zvyk, že či je strom, toho je aj ovocie a on zas polovicu úrody do susedovej záhrady visiacej, odovzdá susedovi. Je to veľmi špatné a potupné, keď sa za takúto vec kresťania vadia a iným na posmech sa stavajú.

Poddielský. Prvšia vaša práca — hodne zkrátená príjde do kalendára. Tá druhá došla, za našej neprítomnosti. Je dlhá a preto nedá sa kedykoľvek uverejniť. Kratšie veci by sme potrebovali. Tá prvá práca — preklad — bola najlepšia; no aj ostatným nenie hany a pracovníkov schopných nám veru treba. Zdravstvujte!

Rozmary a žarty.

Ukrátený.

- Toto je tvoja mama?
- Predtým bola moja, ale nedávno sa nám narodily dvojčatá, nuž teraz je moja len tretina z nej.

*

Dostal ho.

- Ponáhlam sa bračok, dnes budem obedovať u hlavného župana.
- Taák!? Teda idem s tebou, však aj ja tam budem obedovať.
- He... he... Nuž... však... som to ja len tak žartoval.
- Aj ja.

*

Zo školy.

- Učiteľ: Čo je to zázrak?
- Žiak: Mamka hovoríeva, keď príjde v noci otecko triezvy domov.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresfana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Ztratené peniaze. Rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Cena 10 halierov. Dostať u Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28 dostať tieto knižky:

1. «K čomu vedie opilstvo?» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «Chlieb Svätého Antona.» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «Trnavský bál», veselá rozprávka, a «Dva Listy». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.

4. «Historia Drotára». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «Slovo ku kresťanským robotníkom». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «Posol Svätého Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a profesor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «Posla Sv. Antona». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «Posol Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Nábožne výlevy. Práve teraz vyšlo XI. vydanie. Kniha táto je pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom k potrebeniu v kostole i doma. Veľkosť 1288 strán. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 4 kor. 20 hal., viaz. vyt. v koži s mramorezom 5 kor. 60 hal., v koži so zlatorezom 6 korún a chagr. so zlatorezom a spínkov 7 korún, kosteným krížikom a v skvôstnej väzbe 11 korún.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrakadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «Posol božsk. Srdca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Mapu bojišťa rusko-japonského dostať v knižkupectve Klimeš a Pivko v Lipt. Sv. Mikuláši. Cena s poštou 70 halierov. — Tamtiež dostať veľmi podrobnú mapu v nemeckom vydaní za 2 koruny 20 halierov s poštou,

Dejiny milostného miesta Blahoslavennej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knižtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

«**Lacík**» rozprávka. Napísal August Horislav Skultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, kníhkupca a hníhtlačiara v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje dietky zle vychovávajú. Knižočku túto vrele odporúčame našim čitateľom.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčík, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osozná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Oswald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Oswald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Veselá knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

Život sv. Alfonza Rodrigueza S. J. Vydáva «Posol božského Srdeca» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; aekoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stranách s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdeca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite *údom III. radu sv. Františka*.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. Pšenica: tiská K 10·60—11·05, peštianska K 10·55—10·95, belehradská K 10·55—10·90, banátska (77 kilogramová) K 10·50—10·95. — Raž: K. 7·85—8·10. — Jačmeň na

kím K. 7·25—7·60 — *Ovos*: prvotriedny 7·45—7·55, druhotriedny 7·35—7·45. — *Kukurica*: K. 7·60—7·75. — *Repica*: K. 11·50—12·00. — *Prosó*: K. 5·30—5·40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	17·50	16·80	16·40	16·00	15·70	15·40	14·80
		č.	7	7½	8		
		K.	14·20	12·60	7·60		

Otruby: K. 6·20, hrubé K. 6·20.

Datelinové semä: lucerna K. 75·00 do 85·00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 9·00—10·00, žlté K. 8·10—9·40 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb*: K. 10·75—11·00, tmavý K. 9·00—8·50, drobný K. 10·50—12·00, tarkavý K. ——. **Hrach**: K. 19·—13·00. — **Šošovica** veľká čistá K. 14·00—15·00. — **Konopné semä**: K. 9·00—10·00. — **Lanové semä**: prima K. 09·00—09·50. — **Rasca**: K. 28·00—29·00. — **Mak**: sivý K. 24·50—25·00, modrý K. 26·00—27·00. — **Ladník**: K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** rafinovaný K. 80·00—80·50, kockový K. 82·50—83·00, kandis biely K. 83·00, žltý K. 79·50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 44·50 ruský (***) K. 42·00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 11·45—11·50, slavonský (1904) K. 00·00—00·00 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 12·50 do 12·70 srbské (80—85 kus.) K. 12·00—12·50.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 155·50 do 156·00. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 58·00—59·00.

Sviňská masť: budapeštianska K. 70·00 do 71·50.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 53·50—54·00 za 50 klgr.

500 zlatých

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartilovej ústnej vody**, jedna fľaška 35 kr. prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň** (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekární **Bartilovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napobňovateľov ten bude štedre 7odarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem b fľaš za 2 zl. 60 frankov. **Jednu fľašu nepošlem.**

Pozor gazdovia!

Kro chce lacné a dobré benzinmotory kúpiť, silné od jedného až do dvadsat koňskej sili pritom aj odebíra všetky motorové popravky, nech sa hlási u Jozef Martinovicsa mašinist, Maniga, Nyitramegye.

Oznamy prijíma „Krest'an“
 administracia
 Budapešť, Szentkirályi-úlica 28/a. číslo.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako sňah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Opravená elektrická vačková lampa.

Po pritlačení jedným prstom vy- dáva jasné elektrické lúče. Úplne nebezpečná! Sila svetla je 2½ voltov. Sila svetla je úplne neodvislá od vetra a od počasia, snahu alebo dažďa. Cena jednej úplne opatrenej vačkovej elektrickej lampy je 3 koruny, so zväčšujúcou čočkou 4 kor. Náhradná batteria 1 kor.

POZOR: Ne-kupujte bez- cenné napodobneniny, my dobre stojíme, zakiaľ by náhradná batteria musela byť potrebná, za tri mesiace svetlo vydávajúce. Jediné hotové zariadenie. Roz- posieľa sa na dobierku cestou F. Schwartz, elektrický-ruko- delný dom. Viedeň. IX/4. Sechs- schimmelgasse 23/G. prizemie.

Na 60-dňovú próbu

zašlem každému nové, **Mayer- sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Pa- tent-Remon- toir** hodinky, s peknou reťaz- kou a schránkou za 2 zl. 50 kr. poštovou dobier- kou. Tri kusy 6 zl. 75 kr. šesť kusov 12 zl. —

Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného kaž- deho. **S roj- ročnou pi- somnou zá- rukou.** V páde nezodpovedania, peniaze sa naz- pät vrátia. Objednať možno len v hlavnom sklade spoje- nej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

cis. a kráľ. spoľahlivý a statočný zaopatrovateľ

Viedeň, XIV., Maria- hilferstrasse 187/P.

Chráňme sa od padelateľov.

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku den- nej káve potrebovať.

04.I/d

Treba žiadať

vo vlastnom záujme

Pôvodnú Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

len v bálíkoch ochranným znakom farára

Kneipp a menom Kathreiner opatre- ných, chraňme sa nadevšetko jakékol'- vek bezcenné napodobnenia odobierať.

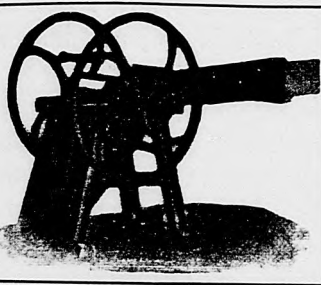
04.II/d

Páni hospodári!

Netreba vám via- cej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly znač- nej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláfačky s oce- lovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla naj- novších modellov. **Zlep- šené rajtáre.** **Výborné sečkovice** americkán- skeho a anglického sy- stému. **Triery.** **Strú- hadlá** na burgyňu. **Šro- tovníky** na zrnno. **Stro- je na siatie.** **Pluhy,** **brány.** **Stroje na re- zanie kapusty.** **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné man- gle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lá- manie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodár- kych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).